

Sokan neheztelnek már rám azon radikálisnak tűnő hangütés miatt, hogy kérem-követelem a nemzeti könyvtár valós szerepvállalását. A fentiek talán kiegészítő érvekkel szolgálhatnak, s netán még az én személyes „vétkem” is bocsánatosá enyhíthető a fellebviteli tárgyaláskor.

Az utóbbi hetekben nem lankadó élvezettel forgatom Márai Sándor zseniális, ám csaknem elfeledett könyvét, A szegények iskoláját. Ez az ötlet- és iróniagazdag, azaz egyszerűen: igazi Márai-mű sokaknak szolgálhatna bibliául keserves hétköznapjainkban.

Most épp csak csippenteni szeretnék e kincstárból. Annak a kérdésnek kapcsán, hogy végülis hogyan éljük át a bevezetőben tételezett „isteni feladat” vállalását. A nincsből teremtést, a folyamatos őrlődést a garantált szegényhelyzetben? A többszörösen hátrányos helyzetű állampolgár szituációjában milyen attitűd felel meg a kihívásnak?

Két idézet Máraitól. „Minden tehetséges szegény előbb-utóbb megtanulja azt, amit a gyermekek, nők és nagy művészek valamilyen ősz-öntudatból tudnak: hogy az életet nem lehet komolyan szemlélni, mert játék. A teremtvények közül csak ez a háromfajta élőlény nem hördül fel e megállapításra, amely pedig egy bíró, katona, ideg orvos vagy kerületi elöljáró szemében mindenképpen szemérmetlenül hat.” MI, könyvtárosok, hová húzunk?

„A legújabb lélekkutatás hajlamos a feltevéésre, hogy az ember csak akkor beteg, ha menekül az élet felelőssége elől. Mint hívó a szent bélyeget, úgy termeli ki a szervezet a betegséget, ha meg akarunk szökni valamely cselekedetünk következménye, vagy elhatározások sűrűsödő, de kényelmetlen időpontjai elől.”

A Mester szavai intenek minket, ne kacérkodjunk halogatással, ne bújjunk ki az elhatározások alól, mert jöhet a betegség. Ki akarná azt?!

Jó könyvtárat nehéz körülmények közt csinálni: ez az igazi kihívás. (Ha minden könnyedén adódna, ha nem lenne kockázat, akkor nem is lenne igazán jó játék.)

Sonnevend Péter

Egy csónakban – egy irányban?

Az alább olvashatók az MKE idei egri vándorgyűlése egyik előadásaként hangzottak el, mégpedig a Könyvtárostanárok Szervezete szekcióülésén, amelynek a fórum formát választottuk.

Képviselőket hívtunk meg egy-egy oldal érdekeinek, szempontjainak a megjelentetésére: a vendégek részére fenntartott székeket az önkormányzatok, egyházak, alapítványok képviselői foglalták el. Polgármester, lelkész, kurátor, igazgató, iskolai könyvtáros vállalkozott rá, hogy együtt gondolkodjunk, hogy egy irányba próbáljuk fordítani közös csónakunkat.

A közreműködők előre megkapták annak a problémacsomagnak a vázlatát, amire a bevezető előadás épült. Ezt a csomagot a vezetőségi tagok segítségével állít-

tottam össze abban a biztos tudatban, hogy a fórum résztvevői bőven kiegészítik, gazdagítják majd saját tapasztalataikból.

Bevezetőmben arra tettem kísérletet, hogy mind a három érdekelt fél: az iskola fenntartója, a könyvtárát működtető iskola, és az iskolai könyvtár sajátos szempontjai felől egyaránt megközelítem ugyanazt a dolgot: a könyvtár és a fenntartó kapcsolatrendszerét, lehetséges konfliktusait.

*A bevezető előadáshoz a kollégáinktól gyűjtött gyakorlati tapasztalatokon túl jól tudtam hasznosítani az *Educatio* 1995/1-es számát, hiszen a benne foglalt írások éppen az intézmény-fenntartó viszonyrendszer köré csoportosultak.*

„A könyvtár és gazdája” – hirdeti a Magyar Könyvtárosok egyesülete soros, egri vándorgyűlésének szlogenjét a rendezvény meghívója. Azt gondolom, a kultúra világában mindig időszerű a párbeszéd a két fél között, zajlik is rendszeresen, csak hogy elég sablonos szcenika szerint. Az egyik fél többnyire a pénzfaló, az ingyenélő, újabban a gazdaságtalan, nem elég hatékony iskola, óvoda, múzeum, könyvtár meg a többiek, a másik fél a szigorú, de igazságos gazda, a fenntartó, akinek minden igyekezete ellenére sem sikerül kordában tartani, de még úgy igazán átvilágítani sem, ezeket a herdáló intézményeket.

Van persze más megközelítése is a dolognak. Eszerint egyik oldalon állnak a kultúra fényforrásai, valamely közösség leginkább hasznos, jövőformáló otthonai, úgy mint az iskolák, óvodák, múzeumok, könyvtárak és a többi, míg a másik oldalon az örök akadékoskodó, a garast a fogához verő, vagy ostobaságokra pazarló fenntartó, aki képtelen felfogni, hogy holmi napi megélhetési gondokra hivatkozva a jövőt sorvasztja el, amikor a kultúrától vonja el a javakat.

Vagyis – hogy mostmár a saját szekciónk szlogenjét idézzem föl – egy csónakban evezünk ugyan, de mintha nem egy irányban...

Mindig időszerű a témánk, mondtam az előbb, és most hozzáteszem: különösen és szomorúan aktuális napjainkban, amikor – miközben merő megszokásból most is arról beszélünk, hogy milyen nehézségek gátolják a továbblépést iskolai könyvtári ügyekben, mit kellene csinálni e nehézségek elhárításáért – ma már egyre több helyen a pusztaság létezés, a megmaradás, a túlélés az igazi tét.

Dávidra és Góliátra vizionálunk inkább és szívesen, pedig – a Bibliánál maradván – Jónás és a cet története jobban közelíti már a helyzetünket (hogy az özönvízről már ne is beszéljek!)

Csónakunkhoz visszatérve hadd hívjam föl a figyelmüket rokonságunkra azzal a bizonyos mesével, ahol – ha jól emlékszem – a csuka, aztán az egyik szárazföldi négy lábú akarja a maga természetes közegébe irányítani az inkriminált járművet, pedig az nem a vizek mélyén, nem is a levegőben, de még a parton sem alkalmas a közlekedésre.

A mi képzeletbeli csónakunknak is legalább három pár evezője van: a **fenntartó** (állam, önkormányzat, egyház, alapítvány stb.) meg a **fenntartott** (iskolai könyvtár) között jut egy pár az evezőkből a köztes helyzetű, egyszerre eltartó és eltartott iskolának. Hívjuk őt – itt és most célszerűen – **működtetőnek** a mi kapcsolatrendszerünkben, amely működtető, köztes szerepkörében, finanszírozási és szakmai konfliktusok porondja, ha minden szempontból meg akar felelni hivatásának.

(Az persze nyilvánvaló számunkra, hogy az iskolai könyvtár fenntartói jogosítványait elvben az iskola birtokolja. Azonban egyrészt ez a szerep sokkal for-

málibb, mint pl. az önkormányzat vagy az egyház intézményfenntartói feladata, már csak a forrásokhoz való hozzáférés okán is, másrészt egészen más, sokkal „külsőbb” a viszony tartalma pl. az önkormányzat és az iskola, mint az iskola és az iskolai könyvtár között.)

Most pedig térjünk szorosabban vett tárgyunkra. Kezdjük a tőlünk, az iskolai könyvtárosoktól legtávolabb eső oldallal, akiknek a gondjairól a legkevesebbet tudunk, akikkel nincs, vagy csak esetleges a közvetlen kapcsolatunk: a fenntartókkal.

Alapvető változásokat hozott ebből a szempontból az iskolák életében is a néhány éve lezajlott rendszerváltozás: fölbomlott a csaknem homogén – „az állam és az ő intézményei” – típusú viszony, az önkormányzati rendszer teljesen átforgatta, az egyházi, alapítványi iskolák megjelenése és gyarapodása pedig tovább színesítette a képet. Új típusú fenntartók jelentek tehát meg, újfajta tulajdonosi filozófiával, új konstrukciójú finanszírozással.

Az elmúlt években rendkívüli módon kibővült a helyben érvényesülő fenntartói felelősség. Egyes társadalomelemzők szerint a felelősségnek ez az „alászállása” már egyenesen túlzott, hisz a helyi tulajdonosok ma még nem rendelkeznek azokkal az objektív és szubjektív, vagy másképpen külső és belső – feltételekkel, ami erre a felelősségviselésre alkalmassá tenné őket.

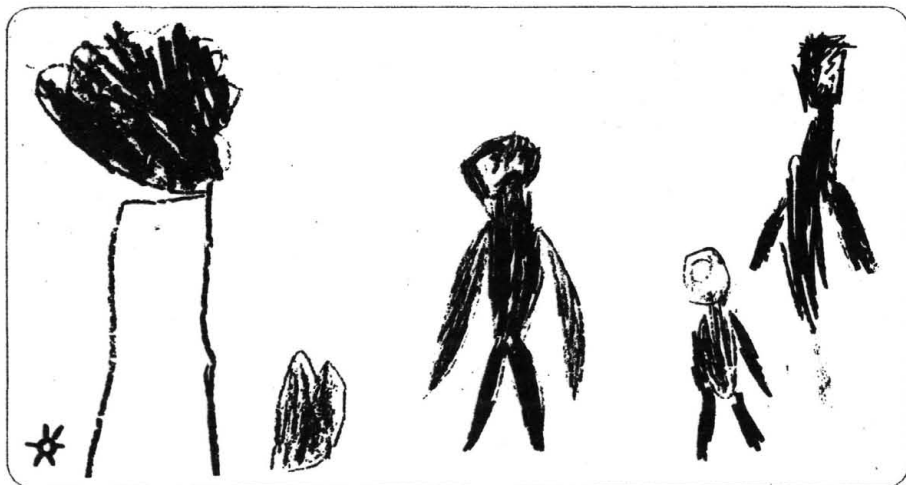
Miféle feltételekre gondolhatunk?

Érdemes vizsgálni például azt, hogy megfelelő törvényi háttér, alkalmas jogszabályok szolgálják-e a fenntartó – intézmény viszony jó működését. Köztudott, hogy a gazdasági törvénykezés prioritása késlelteti egyéb szférákban, így a kulturális ágazatban nélkülözhetetlen törvények elfogadását. Gondoljunk csak például a közgyűjteményi, vagy éppen a könyvtári törvény hiányára.

De a már funkcionáló törvényekkel is akad gond sajnos: számos bírálat érte a fenntartók és a közvetlenül érintettek részéről egyaránt pl. a közalkalmazotti törvényt, de az legalább valahogyan működik. Ugyanakkor a két éve nagy csinnadrattával elfogadott közoktatási törvény komolyságát eleve megkérdőjelezte annak szakaszon elképzelt bevezetése, majd a legújabb gazdasági és politikai változások következményeként ma egy mezei tanító, – de akár mezei igazgatót is mondhatnék! – jószerevével azt sem tudja, hogy valami érvényben van-e még ebből a törvényből a benne található általánosságokon kívül. Fenntartói oldalról egyébiránt főleg azért éri bírálat ezt a jogszabályt, mert állítólag olyan többlet-feladatokat támaszt, amikhez nincs garancia a többletfinanszírozás, vagyis ebben a formában ez beavatkozás a fenntartói önállóság elvébe.

A finanszírozás említésével egyébként megérkezünk az egyik alapproblémánkhoz: sokba van az oktatás! Valóban, tudomásunk szerint az önkormányzatok kiadásainak több mint a felét az oktatás viszi el, miközben a költségek folytonos növekedése miatt egyre kevesebbet ér az ún. fejkvóta, az állami visszaosztás, sőt az elvonások növelésére törekedve az állam tovább rongja a helyi, saját forrásból finanszírozás esélyeit is.

Csak melleleg említtem itt, hogy időnként híre kel a fenntartási szerkezet újabb változásának, hogy pl. a helyi fenntartóra csak az ún. dologi kiadások hárulnának, és az állam közvetlenül átvállalná a bérjellegű költségeket. Aztán perze el is hamvadnak az efféle gondolatok.

A béreket említve egy újabb adatról szólok: a költségek belső szerkezetében egyre nagyobb aránytalanság mutatkozik, hisz egyes vélemények szerint mára a bérjellegű kiadások elérik a 80%-ot, míg a legszorosabban vett, tényleges szakmai működési kiadások 2–5% körüli arányra estek vissza. Elgondolkodtató adat, s főleg ha még belátjuk, hogy ez utóbbi részeként jelenik meg a könyvtár éves állománygyarapítási összege is.

Egy másik kérdéskör – az anyagi ellehetetlenüléssel is összefüggésben – azt firtatja, vajon megvan-e a szükséges és elégséges fenntartói szándék, akarat az iskolák működtetéséhez. Bizonyos tapasztalatok szerint az elmúlt években folyamatosan romlottak az oktatási ágazat fejlesztési esélyei, ill. tényleges arányai, és ez a tény jelentkezik előbb-utóbb majd a működési költségek romló arányában is.

Tovább sötétíti ezt a képet az a racionalizálási hullám, ami a költségvetési megszorítások és a tanulói létszám relatív csökkenése miatt legutóbb megindult.

Most, amikor a fejlesztés végre intenzív, minőségi paraméterekben történhetne, úgy sikerül konzerválni a rossz viszonyokat, hogy egy-egy iskola, egy-egy összeszokott pedagógiai műhely kiiktatásával három-négy másikban tudjuk tovább tartani a zsúfoltságot, a kedvezőtlen szakmai feltételeket.

Megfontolandó adalék tárgyunkhoz az új önkormányzatok vezetőinek, valamint a képviselőknek az a felméréseken alapuló értéksorrendje, amelyben számos helyi feladat messze az oktatás elé került, vagyis tovább csökken az amúgy sem nagy korábbi presztízsünk. Képzelnék ehhez a legújabb ötletet: a címkézletlen visszaosztást, önkormányzati támogatást ott, ahol ezen az értéklistán az iskola a sor végén kullog.

Egy másik neuralgikus pont a fenntartói kompetencia, a helyi felkészültség, a szakértelem megléte, esetleg hiánya.

Ha ugyanis jó törvényeket, elegendő pénzt és komoly akaratot birtokolna is egy fenntartó, még mindig alaposan elronthatná a dolgokat az aktív dilettantizmus. Különösen az ingerli az intézményeket, ha úgy érzik: az előbbiek ugyan hiányoznak a gazda mögül, az utóbbi viszont túlteng.

Számos iskolai tapasztalat szól fenntartói jogsértésekről, presztizs alapon meghozott szakszerűtlen döntésekről – gyakran pl. személyi kérdésekből –, megrendelt és teljesített szakmai átvilágítások önkényes fölhasználásáról, vagy elsüllyesztéséről, ha éppen a fenntartónak nem tetsző eredményt hoztak. Ugyanakkor a másik, a fenntartói oldal szerint az iskolák többsége korszerűtlen, paradox viselkedést mutat, amikor mennél több pénzt, és mennél kevesebb kontrollt, beleszólást vár el.

A problémákat és példákat bizonyára szaporíthatnánk még, de váltunk most témát, nézzük meg a működtetőket, az intézményeket kissé közelebről. Első kérdésünk az lehetne: hogyan, milyen módon voltak képesek alkalmazkodni az iskolák az elmúlt évek alapvető változásaihoz?

Egyes vélemények szerint ez az alkalmazkodás tulajdonképpen be sem következett, és ma egy megoldatlan konfliktusrendszer két pólusát foglalják el a fenntartók és az iskolák, az érdekek antagonisztikusak, a bizalomhiány teljes.

Más elemzések árnyalják ezt a sommás ítéletet: egy tanulmány az új helyzetbe került iskolákat három csoportba sorolja. Eszerint vannak az ún. „költségvetési” típusú, a régi viszonyrendszer szerint működni óhajtó, a rájuk szakadt önállóságtól szenvedő intézmények, aztán a másik póluson állanak az ún. „cégszerűek”, a bevételnövelésre, az önmenedzselésre törekvők, végül vannak a túlélésre berendezkedők, az előbbi két szélsőség keverecsei. Érdemes eljátszani a gondolattal: felismerjük-e a saját, vagy a szomszéd intézményben valamelyik típust?

Magánvéleményem szerint egyébként a harmadik változat a leggyakoribb, hisz az igazgatók, ha túl könnyen nem is adják meg magukat, alapvetően nem menedzserek, hanem pedagógusok, ezt tanulták, ehhez értenek, még ha az élet meg is tanította őket egyre-másra.

Számos igazgató vonja kétségbe különben, hogy lehet egyáltalán értelmesen gazdálkodni ma az iskola forrásaival, az eredmény legfőljebb a megmaradáshoz elég, tényleges szakmai hozadéka ennek a küszködésnek nem lehet. Persze jól esne, ha a jelenlévő érdekelték kézből kontráznának, és sorolnák a hasznos ötleteket, amikkel például jelentősebben gyarapítható az iskolai könyvtár állománya.

Az állománygyarapításról jut eszembe egy másik jelenség: módom volt az elmúlt évek fontosabb állománygyarapító pályázataiba betekinteni. Döbbenetesen sok olyan, könyvtáralapítást célzó pályázattal találkoztam, amikor is húsz-harmincezer forintnyi megítélhető összegből próbálja számos új kisiskola megoldani ezt a gondot.

Joggal állíthatjuk más tapasztalatok alapján is, hogy a kistelepülések visszakeresztetési hulláma eléggé hályogkovács módon, sokszor a minimális anyagi és szakmai feltételeket sem, vagy alig biztosítva zajlott a közelmúltban. Egy adat szerint öt év alatt háromszázzal nőtt az iskolák száma, és ma közel ezer iskolának – az összes egynegyedének! – a tanulólétszáma száz alatt van! (Egyébiránt miközben szaporodtak az iskolák, csökkent a Könyvtárellátóval kötött iskolai könyvtári szerződések száma, és csökkent e szerződések forint-értéke is!)

Talán jogosak a kérdések: drágább vagy olcsóbb otthon taníttatni a gyerekeket? Pénzkérdés-e ez pusztán? Működőképes dolog-e ma nálunk az iskolatársulás?

Egy másik gond, a tulajdonost, szerkezetet vagy/és profilt váltó iskolák ügye. Vajon ezek az iskolák győzik-e anyagiakkal meg a szakmai háttér biztosításával

a sokszor kényszerűen vállalt átrendeződést? Például a könyvtári állománynak a változásokhoz igazítását? És most nem a buzgó apasztásokra, hanem az átgondolt, az új helyzethez alkalmazkodó bővítésekre, új állományrészek kialakítására gondolok elsősorban.

Jól működő nyolcosztályos gimnázium igazgatója arról panaszkodik, hogy befulladni látszik a kidolgozott, szakmailag magas színvonalú, hetedik évébe lépő iskolakísérletük, mert a kétségtelenül meglévő többletköltséget nem hajlandó tovább vállalni az önkormányzat, a kísérlet hajdani „fölbujtója és csöndestársa”, a minisztérium pedig az új helyzetben kivonult erről a területről.

Aztán egy másik kérdés: valóban romlottak-e az egyházi iskolák esélyei a legutóbbi választás nyomán? Fel tudnak-e zárkózni ezek az iskolák, főként a „nulláról indulók”? Fel vannak-e készülve az egyházak az iskoláik fenntartására? Vagy azok a vélemények volnának a helytállóbbak, amelyek szerint az egyházak mintegy túlvállalták magukat ezen a téren, és a rosszabbodó viszonyok között ez még megbosszulhatja majd magát?

Végül következzenek az alapítványi és magániskolákkal kapcsolatos kérdések: többször lehet olvasni újabban ezeknek az intézményeknek az elgazdátlanodásáról. Fogytán az alapítványi támogatás, lohad a lelkesedés, mert fogy a pénz, elszegényedőben a potenciális támogatók. A területileg illetékesnek tekinthető önkormányzatok ugyanakkor mossák kezeiket, nem tartják sajátjukénak a problémát, különben is megvan a maguk gondja. Egyszerűen és röviden: milyen az alapítványi iskolák túlélési esélye manapság?

Nyilván az iskolai könyvtárakat működtető intézmények gondjainak sem sikerült eljutnunk a végére. A célunk nem is ez volt: itt is, mint a fenntartók esetében, néhány fontosabb problémát tudtam és akartam csak megemlíteni, hisz nekünk maga az iskolai könyvtár az igazán fontos, de hát a dolgok összefüggnek...

Most viszont tényleg az iskolai könyvtárak következnek már!

Említettem előbb a különböző iskolai könyvtári pályázatokat. Tanulságos olvasmány lehet szakmabeliek számára egy-egy ilyen pályázat szöveges része, ahol ugye a pályázó indokol. Számos igazgatói, tantestületi, szakmai munkaközösségi

nyiltakozatot, látványos hitvallást volt alkalmam olvasni arról ezekben a szöveges indoklásokban, hogy a könyvtár az iskola számára nélkülözhetetlen, az iskola lelke, hogy pedagógiai műhely és eszköztár, szakma jelentősége óriási stb. stb., ezért tehát kérjük a tisztelt kuratóriumot, támogassa törekvéseinket, magyarul: adjon pénzt könyvekre. Az ország iskolai könyvtárait huzamosabb ideje járó szaktanácsadó, szakértő kollégáim a megmondható, hogy a valóság azért nem egészen így fest, az egészből sokszor csak az a biztos, hogy – pénz kellene.

A mostanában elhíresült megszorító intézkedések nyomán pedig egyre gyakrabban hallani innen-onnan könyvtárostánári státuszok és rész munkaidők megszüntetéséről, iskolai és lakóterületi könyvtárak kényszerű összevonásáról, mégpedig gyakran oly módon, hogy a könyvtár egyúttal kikerül az iskolából, aztán hírek jönnek iskolai könyvtárak „befagyasztásáról”, a működés szüneteltetéséről.

Érdemes lenne esetenként utána járni: ki az ötletgazda egy-egy ilyen döntéskor? Önkormányzati, esetleg bizottsági javaslat előz meg egy ilyen igazgatói döntést, vagy a tantestület, netán az igazgató nézi homokszáknak a könyvtárát a süllyedő iskola-léghajóban?

Azután egy másik kérdéskör: ismerik-e vajon a végül is laikus fenntartók, vagy akár a szakmabelinek tekinthető működtetők egy átlagos iskolai könyvtár szakmai kritériumait, feladatait, működési normáit? Tudják-e, hogy mitől és mettől könyvtár az iskolai könyvtár? Tudják-e például, mennyi egy iskolai könyvtáros törvényes munkaideje? Tudják-e, hogy pedagógus az iskolai könyvtáros is? Taníthatja-e vajon egy függetlenített könyvtáros a másik tárgyát túlórában?

Higgyék el, a kérdések nem költőiek, és nem is tréfából hangzottak el: megdöbbentő tájékozatlansággal, félreértésekkel és ezekből adódó hibás intézkedésekkel lehet találkozni ezekben a témákban.

Két kolléganőnk, *Dán Krisztina* fővárosi vezető szaktanácsadó és *dr. Celler Zsuzsa*, az *OPKM* iskolai könyvtári szakreferense 1993-ban összeállította az iskolai könyvtárak működési normáit, abban reménykedve, hogy ajánlásként előbb-utóbb jóváhagyja és közreadja a minisztérium. Ez ugyan eddig még nem történt meg, én viszont bemutatok Önöknek egy kisebb csokornyí hivatkozást ebből a normából – csak mintegy tájékozódásul:

- a könyvtár a működtető iskola szerves része, sajátos eszközrendszerével vesz részt az iskola pedagógiai programjának megvalósításában, központi szerepet tölt be az olvasás- és könyvtárpedagógiában.
- egy 9–16 tanulósoportos általános iskolában egy dupla felsőfokú képesítésű könyvtárostánár, egy fél könyvtári asszisztens és egy oktatástechnikus kell(ene). Ugyanez középiskolában: másfél könyvtárostánár, egy-egy könyvtár- ill. oktatástechnikus.
- egy általános iskolában az intézmény éves költségvetésének 1-1,5%-át, középiskolában 1,5-2%-át kellene könyvekre, folyóiratokra és nem hagyományos információhordozókra költeni. Más megközelítésben 300 ill. 500 könyvvel kellene gyarapítani évente az általános ill. a középiskola könyvtárát, s ez magyar pénzben ma három-ötszáz ezer forint.

Ehhez egy 1991/92-es adat még segítségünkre szolgál: abban az évben a magyar általános iskolák a fenti normához képest csak mintegy negyedrésznyi összeget tudtak könyveszerzésre fordítani!

– az iskola alapterületének legalább nyolc százalékát kellene elfoglalnia a könyvtárnak, és benne egyidőben az összes tanulónak tíz százalékát, ill. legalább egy tanulócsoportot elhelyezni, számukra használói helyet biztosítani.

A kérdés megint egyáltalán nem költői, sőt nagyon is prózai: mi vajon a valós helyzet a nagy átlagot tekintve ezekhez az ajánlásokhoz képest? Igaz lehet-e a könyvtárostanároknak az a sommás ítélete, hogy a maradékelven működtetett iskola maradékelven működteti a könyvtárát?

S hogy az oktatás, mint szakma mélyebb rétegeibe is belepiszkáljunk legalább, következzen a záró kérdés: fenntartók és működtetők vajon ismerik-e az elfogadás küszöbén álló Nemzeti Alaptantervet, mégpedig elsősorban abból a szempontból, hogy mekkora szerepet szán az új NAT a könyvtár használatának, szervezett és tervszerű használatának – akár tantárgyközi feladatként, akár önálló stúdiumként, vagy akár az egyes műveltségi területek, leendő tantárgyak bontásában?

Elégge közismert-e ez a tény, hogy ez a tartalmi követelményrendszer módszereiben is másfajta iskolát feltételez? Hiszen a képességek fejlesztésére, s ezen belül is az önálló ismeretszerzésre, a problémamegoldó gondolkodás elsajátítására helyez akkora hangsúlyt, ami eddig egyáltalán nem jellemezte a magyar pedagógiai gyakorlatot!

Hogyan lesz mindez megvalósítható az iskolában működő, mégpedig jól működő, mert jól felszerelt könyvtár híján?

Milyenek lesznek azok a bizonyos helyi tantervek? Valóban az új NAT adja majd a fazonjukat, vagy éppen a már eddig is jól bevált pedagógiai gyakorlat?

És most olyan területhez érkeztünk, ami már egy másik vándorgyűlés, vagy találkozás témája lehetne. Ezért itt – nem befejezem, inkább – abbahagyom a mondandómat. Nyilván sokat lehetne még ezekről a dolgokról beszélni, meg persze kellene is. De jó lesz, ha mások is – meghívott vendégeink, aztán könyvtárostanár kollégáink is megszólalnak, elmondják a véleményüket.

Vitaindítónak talán ennyi is elég.

Köszönöm hogy meghallgattak, kérem, folytassuk együtt...

*

A bevezetőt követően kaptak lehetőséget a meghívottak, hogy maguk is kifejthesék véleményüket, majd szabad vita következett, amibe résztvevő kollégáink is bekapcsolódtak.

Hogy fórumunk eredményes volt-e? Üzenetünk célba ér vajon? Ha célba ér, lesz valami hatása is?

Nincsenek illúzióink. Már csak abban hiszünk, hogy tennünk kell a dolgunkat legjobb lelkiismeretünk szerint.

Balogh Mihály